

TDKP PARTİ DEĞİL, PARTİ-ÖNCESİ KOMÜNİST BİR ÖRGÜTTÜR

A. H. Yalaz

Mustafa Suphi'nin başında yer aldığı Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşundan sonra yeniden partileşme sürecini ya da ikinci birinci dönemi yaşayan Türkiye komünist hareketinin önünde duran dev sorunlardan biri, partileşme sürecinin özelliklerini, sorunlarını ve komünistlerin görevlerini kavramaktır. Türkiye komünist hareketi, partileşme sürecine ilişkin olarak teorik yetersizliğini sergileye geldi. Teorik bakımdan durum böyle olunca, pratik çalışmaların doğru yönde başarılı olarak ilerletilmesi olanaklı olamazdı. Daha "komünist kimdir?" sorusuna bilimsel bir yanıt veremeyen komünist hareketin durumunun iç açıcı olması beklenemez. Son birkaç yıldır meydana gelen olumlu gelişmelere karşın Türkiye komünist hareketinin durumu kötüdür. Hareketin durumuna genel çizgileriyle göz atılacak olursa bu tespitin gerçeği yansıttığı anlaşılır.

Türkiye komünist hareketi işçi sınıfı hareketinden yalıtılmış bir durumdadır. İşçi sınıfı hareketi içinde dikkate değer, bir çalışma ve etki yoktur. 1? Eylül askeri, faşist darbesinden önde var olan sınırlı bağlar kopmuştur.

Parti, kadrolarının asıl kaynağı olan ileri işçiler arasında da dikkate değer bir çalınma yoktur. Zaten yukarıdaki çalışma olmaksızın bu alandaki çalışmanın başarı kazanması olanaklı değildir.

Komünist hareket parçalanmış durumdadır. Her bir komünist grubun yalnızca kendini komünist olarak değerlendirmesinin yanı sıra, gruplar arası devrimci diyalog da yoktur. (TKP/ML Hareketi'nin resmi görüşü tek komünist grubun kendisi olduğu biçiminde olmasına karşın, gerçek, ya da bugünkü görüşü böyle değildir. Bu Türkiye komünist hareketi, bakımından ileriye doğru atılmış büyük bir adımdır.)

Komünist hareketi oluşturan gruplar, değişen derecelerde kendi iç sorunlarıyla bağlanmış durumdadır.

Türkiye komünist hareketi, kendisine partileşme sürecinde kılavuzluk edecek, ya da lokomotif görevini görececek bir önderlikten yoksundur. Bu görev, ancak ve ancak partileşme sürecinin özelliklerini, sorunlarını ve komünistlerin görevlerini bilimsel olarak anlayan bir grup, ya da değişik gruplardan önderler tarafından yerine getirilebilir. Atılan bazı olumlu adımlara karşın bu alanda da durum iç açıcı değildir.

Türkiye komünist hareketi proletaryanın sınıf mücadelesinin temel sorunlarının bazılarında -parti sorunu bunlardan biridir- düşünce açıklığına ve düşünce birliğine sahip değildir.

Türkiye komünist hareketinin durumu genel çizgileriyle beyledir. Burada komünist hareketin sorunlarını tartışmaya girmeyeceğim. Tartışacağım konu, yazının başlığından da anlaşılacağı gibi TDKP'nin parti olmadığı gerçeğidir. Bu iş, kaçınılmaz olarak birçok genel doğrunun açıklanmasını de gerektirir.

Geçerken kuvvetlice vurgulamak isterim ki, Türkiye komünist hareketinin şiddetli bir sarsıntıya gereksinimi vardır. Grupların dar bakın açıları, içe kapanıklıkları bertaraf edilmelidir. Bu, öncelikle "komünist kimdir?" sorusundan başlayarak, "parti nedir?" sorusuna kadar uzanan birçok konuyu içeren yeniden partileşme sürecinin sorunları ve komünistlerin görevlerini, bütün önyargılardan, grup kaygılarından kurtulmuş beyinlerle tartışmayı zorunlu kılar. Türkiye komünist hareketini oluşturan komünist gruplar (Türkiye Devrimci Komünist Partisi, TKP/ML Hareketi, Türkiye ihtilalci Komünistler Birliği, Türkiye Komünist İşçi Hareketi, devrimci KAWA) kısa sürede birbirlerinin komünist oldukları gerçeğini kabullenmeseler bile, gruplar arasında devrimci ilişkilerin kurulmasını beklemek, bunun gerekliliğinin bilincinde olan komünistler ve sınıf bilinçli işçilerin hakkıdır. Türkiye komünist hareketi, tartışma konusu olan soruna ilişkin sahip olduğu yanlış düşünceleri terk etmeli ve bu düşüncelerin neden olduğu sekterizmi yıkmalıdır. Proletaryanın partileşmesi sorununda temel düşüncelerde birlik, hareketi için için kemiren sekterizmin alt edilmesi bakımından birincil derecede önem taşıyor. Bunun yolu da ilgili sorunlar üzerinde yoldaşça uzlaşmaz ideolojik mücadeledir. Bu mücadele olmaksızın Türkiye komünist hareketi parçalanmışlık durumundan kurtulamaz, partileşme sürecinde başarıyla ilerleyemez, tarihsel görevlerini yerine getiremez. Komünistler, bunun bilincinde olarak, yeniden partileşme sorununu bilinçli, yöntemli ve sistemli olarak incelemeli ve tartışmalıdır. Partileşme sorunu üzerinde dürünce birliği sağlanmadığı sürece komünistlerin birliği sağlanamaz. Ama bu sorunda birlik komünistlerin birliği için yeterli değildir. Böylesi bir birlik için proletaryanın sınıf mücadelesinin temel sorunlarında birlik zorunludur, Bütün bu açıklamalar, Türkiye komünist hareketinin, özellikle de, önderlik görevlerini üstlenenler dahil, ileri kadroların ne denli büyük sorumluluklar altında olduklarını gösteriyor. Tarih sorumluluklarına uygun davranmayanları yargılayacaktır. TDKP önderleri ve diğer ileri kadrolar yargılananlar içinde olacaklar mıdır?

TDKP bilimsel sosyalizmle işçi sınıfı hareketinin birleşmesinin ürünü değildir

12 Eylül 1980 faşist askeri darbesi öncesi ve sonraki ilk yıllarda, komünist hareket içinde Leninist parti teorisinin hafife alınması genel bir olguydu. (Bugünkü durum, olumlu gelişmelere karşın, genel olarak aynıdır.) TKP/ML Hareketi'nin 1979 baslarında açtığı yoldan ilerleyerek THKO ve THKP-C/ML (bugünkü TKİH)'nin de Türkiye komünist hareketini kendilerinden ibaret gören bilim dışı, grupçu sekter tutumları, ideolojik mücadele bakımından var olan liberal atmosfere karşın olumlu olan, gelecek vaat eden bir noktadan çok gerilere savrulmaya yol açtı. Daha kuruluşunda "ideal parti" arayışı yerini partinin kurulması sorununun hafife alınmasına bıraktı. TDKP'nin şahsında bu hafife alış eyleme dönüştü.

1978 Ekim Konferansı'yla THKO adı TDKP-iÖ olarak değiştirildikten bir buçuk yıl kadar sonra toplanan bir kongreyle TDKP'nin kurulduğu ilan edildi. TDKP'nin Birinci (Kuruluş Kongresi parti düşüncesinin hafife alınmasının eyleme dönüştüğü bir kongre oldu. Kendini parti olarak ilan etmekle TDKP genel olarak Türkiye proletaryasının sınıf mücadelesine, özel olarak Türkiye komünist hareketinin partileşme çabalarına büyük zarar verdi. Türkiye komünist hareketinin parçalanmışlık durumunu ağırlaştırdı. Komünist hareketin başlıca özelliklerinden biri olan sekterizmi derinleştirdi.

Ne var ki, bütün gürültülü iddiasına karşın TDKP Türkiye proletaryasının politik partisi değil, parti öncesi komünist bir gruptu. Pratik çalışması ve kitlesel etkisiyle (işçi sınıfı hareketi içinde değil) en büyük, en etkin komünist bir grup.

TDKP'nin yanılışı Leninist parti teorisinin temel sorunlarını kavrayamamasından kaynaklanıyordu. O, partinin kuruluşu için olmazsa olmaz koşulları bir yana attı, devrimci kitle üzerindeki etkisinin göz kamaştırıcılığıyla birlikte kendini abartarak ve böbürlenerek parti olduğunu ilan etti.

Ancak, Marksizm-Leninizm biliminin yol göstermediği her sorunda olduğu gibi, TDKP, çelişkilerden, tutarsızlıklardan kaçınmazdı ve kaçınmadı. Partinin kuruluşunun(!) ilan edildiği, kongrenin belgelerindeki görüşler ve Devrimin Sesi (DS)'nin 40. sayısındaki görüşler (başka sayılarda da benzer görüşler yer almış olabilir) TDKP'nin gerek 12 Eylül öncesi gerekse sonrası partileşme sorununda doğru görüşlere sahip olmadığını gösterdiği gibi, onun parti olmadığını kabulüdür de.

TDKP bir yandan kurulduğunu ilan ediyor, diğer yandan, partinin kuruluşuna ilişkin görüşleriyle kendini yalanlıyordu. Proletaryanın komünist partisinin kuruluşu için olmazsa olmaz iki temel koşul bakımından TDKP gerekli özellikleri taşııyordu. TDKP, Türkiye komünist hareketinin kendisinden ibaret olduğu iddiasına karşın, işçi sınıfı hareketiyle kitlesel bağlar kuramamış, yâni bilimsel sosyalizmle işçi sınıfı hareketini birleştirememiş ve işçi sınıfının öncüsünü kazanamamıştı, yani ileri işçiler arasında egemen politik güç olamamıştı. Ama parti tam da bu öncünün örgütlenmesi değil" miydi? Parti üyeleri sınıfın en sınıf bilinçli, en fedakar, davaya en bağlı üyeleri değil miydi? TDKP işçi sınıfı hareketi dışında ve proletaryanın öncüsü olmaksızın proletaryanın partisini kurmuştu!

Komünist hareketin işçi sınıfı hareketinden tecrit edilmişliği koşullarında parti kurulamaz. Bu temel koşul, Marksist Leninist parti teorisinde ve uluslararası komünist hareketin zengin tarihinde bilimsel olarak açıklanmış ve uygulanmıştır. TDKP, bu olmazsa olmaz koşulu bir yana atmış ve sekterizmini kendini parti, olarak ilan etmeye kadar ilerletmiştir. Kongre Belgeleri'ne ve DS'nin 40. sayısındaki görüşlere dayanarak TDKP'nin parti olmadığı kolaylıkla kanıtlanabilir. Ben de böyle bir yöntem izleyecek, kendi görüşleriyle TDKP'nin parti olmadığını kanıtlayacağım.

TDKP, partinin kurulması bakımından temel bir koşul olan işçi sınıfı hareketiyle birleşmiş olmak koşulunu teorik olarak kabul ediyor. Kongre Belgeleri'nden okuyalım:

"Ülkemiz komünist hareketi, örgütümüz, partiyi başından beri işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin bir bileşimi olarak ele aldı. Bu leninist teze sadık kaldı ve onu uygulamaya çalıştı. Örgütümüz, Türkiye proletaryasının devrimci partisinin ancak işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin birleşmesinin damgasını bastığı bir süreçte kurulup inşa edebileceğini vurguladı. ... "(s.84)

"Partinin işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin bir bileşimi olması, onun Marksist-Leninist teoriyle donanmasının yanı sıra, gerek kadrolarının sınıf bileşimi, gerekse kitle bağları bakımından işçi sınıfının bir parçası olmasında ifadesini bulur. "(s. 85)

Bu alıntılardaki görüşlerle yetinilecek olursa, TDKP'nin, partinin kuruluşu bakmandan olmazsa elmas koşullardan birini gerçekten kabul ettiği sanılabilir. Bir yanığı olurdu bu. Gerçek böyle değildir. Bunun kaçınılmaz bir kanıtı TDKP'nin kendisini parti olarak ilan etmesidir. Hem de, doğru olarak, "partinin kitleler içindeki kılcal damarları" olarak değerlendirdiği hücrelerin "yok denecek kadar az olduğu, "proleter kökenli unsurların" oranının % 27,4 olduğu, öğrenci gençliği ve şehrin küçük-burjuva tabakalarına daya"ıldığı, işçi sınıfının bir parçası haline gelemediği görüşleriyle birlikte. Başka sözcüklerle, TDKP hem partiydi, hem de değildi. Partinin kuruluşu sorunu isim verme sorunu olmadığına göre, parti henüz kurulmamıştı. TDKP, Marksist Leninist partinin kuruluşu teorisini kavrayamaması gibi sübjektif etkenin yanı sıra, uluslararası komünist hareket içinde yaygın, hatta egemen olan parti olmayan partiler kurma salgınından da tam anlamıyla etkilenerek, kendi kendisiyle uzlaşmaz bir çelişkiye düştü.

TDKP'nin, partiyi, baştan beri (1975'teki özeleştirisi sonrası) bilimsel sosyalizmle işçi sınıfı hareketinin bir bileşimi olarak ele aldığı; ve bu teze sadık kaldığı ve onu uygulamaya çalıştığı doğru değildir. Geride bırakılan sürecin materyalist diyalektik yöntemle incelenmesi gösterir ki, TDKP, ne yazık ki, gerçekleri tahrif etmektedir. TDKP'nin, kongre öncesinde, partinin "ancak işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin birleşmesinin damgasını bastığı bir süreçte kurulup inşa" edileceğini açıkladığını hatırlamıyorum. Komünist THKO'nun (ve TDKP-İÖ'nün) düşünceleri konusunda sahip olduğum bilgiler bunun tersinin gerçek olduğunu gösteriyor. Kaldı ki, sorun, bir doğrunun açıklanıp açıklanmaması değil, ona uygun davranıp davranmamaktır. Düşünceyle eylem arasında uyum yoksa, düşüncenin kıymet-i harbiyesi kalmaz. Politikada asıl olan söz değil, eylemdir. TDKP'nin teorisine pratiği uyumlu değilse, onu değerlendirmede pratiği esas alınır. Şu bir gerçektir ki, TDKP'nin partinin kuruluşuna ilişkin teorisine ve pratiğine arasında uyum vardır. Her ikisi de Marksist Leninist parti teorisinden uzaktır, parti düşüncesinin hafife alındığının kanıtlarıdır.

TDKP'nin görüşlerinin doğru olduğunu kabul ederek tartışsak bile, gerek gerçekler gerekse diğer bazı görüşleri TDKP'yi yalanlıyor. Partinin bilimsel sosyalizmle işçi sınıfı hareketinin bileşimi olduğunu kabul etmek ve bunu uygulamaya çalışmak başka şeydir; başarılı olmak, yani bu ikisini birleştirmiş olmak başka şeydir. TDKP'nin de kabul ettiği gerçekler, onun bilimsel sosyalizmi işçi sınıfı hareketi içinde maddi bir güce dönüştüremediğini, işçi sınıfı hareketi içinde kitlesel bir eğilim durumuna getiremediğini gösterdiğine göre, partinin kuruluşuna ilişkin olarak gerekli olan koşullardan biri yerine getirilmemişti. TDKP. doğru olarak, "partinin işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin bir bileşimi olması", gerek kadroların sınıf bileşimi, gerekse kitle bağları bakımından işçi sınıfının bir parçası olmasında ifadesini bulur" der. Bu demektir ki, komünist hareket işçi sınıfı hareketiyle kitlesel bağlar kurarak komünist bir işçi hareketi doğmuş ve sınıf bilinçli işçiler arasında komünizm egemen eğilim olmuştur. Yani, TDKP, işçi sınıfı hareketi içinde kitlesel bir eğilim durumuna geldiği gibi, ileri işçiler arasında da egemen eğilim olmayı başarmış demektir. TDKP Kongre Belgeleri ve DS'nin 40. sayısında kabul edildiği gibi, gerçek böyle değildi. Genel olarak Türkiye komünist hareketinin yanı sıra, TDKP'de işçi sınıf hareketinden yalıtılmıştı ve ileri işçiler arasında, özellikle de ileri sanayi işçileri. arasında egemen olmaktan kilometrelerce uzaktı. Gerçekler böyleydi. Yanılgıları düzeltmek, geçmişle devrimci bir şekilde hesaplaşmak için

öncelikle bu gerçeklerin teslim edilmesi gerekir. TDKP'nin geçmişle devrimci bir biçimde hesaplaşması, gerçekleşmesini dört gözle beklediğim bir dileğimdir.

TDKP'nin işçi sınıfı hareketiyle birleşmeyi başaramamış olduğunu, TDKP Kongre Belgeleri şöyle açıklıyor:

"Türkiye Devrimci Komünist Partisi-İnşa Örgütü'nün kurulduğu Ekim Konferansı'nda, işçi sınıfı içindeki faaliyetin önemi ve işçi sınıfıyla kalıcı ve güçlü bağlar kurmamızın gerekliliği vurgulanmasına ve bu doğrultuda adımlar atılmasına karşın işçi sınıfıyla olan bağlarımız henüz zayıftır. Saflarımızda proleter kökenli unsurların (oranı) %23,8'i sanayi proleterleri olmak üzere % 27,4'dür. Bu genç bir komünist hareket olmamızın yanı sıra, hareketimizin küçük-burjuva devrimci bir örgütün bağrında şekillenmesinin ve kısa bir süre öncesine kadar işçi sınıfı içindeki çalışmayı faaliyetimizin merkezine almamış olmamızın da doğal sonucudur." (s. 77, abç)

"...teorik tespitlerimize karşın -ki bir süre parti faaliyetine ilişkin teorik tespitlerimiz bugünkü gibi net değildi- pratikte işçi sınıfı içinde çalışmaya gereken önem" verilmedi. (s. 88)

"...Modern sanayi işçileri ...işçi sınıfının en ileri kesimi ve ilham kaynağıdır...." (s. 89)

"Modern sanayi işçileri arasında bizim durumumuz pek de parlak ve iç açıcı değildir." (s. 89, abç)

"Özeleştirici kampanyasından, sonra da, işçi sınıfı içinde durumumuzu pekiştirememize bağlı olarak ... işçi sınıfından veya yarı-proleter unsurlardan çok öğrenci gençliğe ve şehrin küçük-burjuva tabakalarına dayandık. (s. 88, abç)

"Günümüzde işçilerin ve diğer emekçilerin yoğunlaştığı üretim alanlarında, iş merkezlerinde, kurumlarda ve diğer çalışma alanlarında partimizin taban örgütlerini oluşturabilecek hücreler yok denebilecek kadar azdır. Onlar partimizin örgütse] temelini oluşturabilecek nice] ve nitel gelişme düzeyine yeterince sahip değildirler. Bugüne değin, kitleler içindeki faaliyetimizin hücrelerden çok tek tek üye ve aday üyelerimize ve onların içinde yer aldıkları önceleri çatışma grubu, sonraları çalışma komiteleri denilen parti dışı, ancak partiye bağlı organlar aracılı]ısıyla sürdürdük ve sürdürmeye çalıştık. ..." (s. 97-38, abç)

"...partinin taban örgütü elan hücreler partinin kitleler içindeki kılcal damarlarıdır. Parti kitle içindeki faaliyetini ancak üretim esasına göre inşa edilen hücrelerle sürdürebilir ve önder ve yönetici rolünü ancak onlar aracılığıyla gerçekleştirebilir...", (s. 100, abç)

"Partimiz ... işçi sınıfının özellikle de modern sanayi proletaryasının yoğunlaştığı üretim birimlerinde hücreler oluşturmayı en başta gelen ödevlerinden biri olarak ele almalıdır. Partimizin, gerek kadroların sınıf bileşimi, gerekse kitle bağları açısından işçi sınıfının, özellikle de modern sanayi proletaryasının bir parçası olabilmesi buna bağlıdır." (s. 101, abç)

"...(1975'ten 1978 ortalarına kadar-B. N.) burjuvaziye yönelik sendikal mücadeleye kayıtsız kalınmış her gün süregelen mücadele göz ardı edilerek, dönem dönem sendika ağalarının teşhirinden ibaret bir çalışma sürüp gelmiştir. ..." (s. 131, abç)

TDKP Kongresi'nin görüşlerini madde madde yazalım:

İşçi sınıfıyla bağlarımız zayıftır;

"Saflarda" bulunanların ancak "% 27,4'ü proleter kökenlidir;

Bunun nedenlerinden biri kısa süre öncesine kadar işçi sınıfı içindeki çalışmanın pratik çalışmanın merkezine konulmamış olmasıdır;

Özeleştirici kampanyasından, sonra komünist THKO işçi sınıfı içindeki çalışmaya gereken önemi vermedi, sendikal mücadeleye kayıtsız kaldı, her gün süregelen mücadeleyi göz ardı etti; "Komünist THKO (THKO 1978 Ekim'inde TDKP-İÖ'ye dönüştü) öğrenci gençliğe ve şehir küçük-burjuvazisine dayandı. (Ama 1,5 yılda durum kökten değişti ve TDKP-İÖ parti kurabilecek duruma geldi!);

İşçi sınıfının en ileri kesimi olan ve onlar arasında çalınmaya özel bir önem verilmesi gereken modern sanayi işçileri arasında durum iç açıcı değildir:

Hücreler yok denecek kadar azdır ve hücre sistemi partinin örgütsel temeli durumuna gelmemiştir;

Çalışmalar, partinin kitleler içindeki kılcal damarları olan hücreler aracılığıyla sürdürülemiyor;

TDKP, gerek kadrolarının sınıfsal bileşimi, gerekse kitle bağları açısından işçi sınıfının bir parçası değildir;

Ama bütün bunlara karşın TDKP-İÖ yine da parti kurmayı başarmıştır. Hayret ki, hayret! Ancak TDKP de çelişki severdir. 1975 yılındaki özeleştirici kampanyasından 1973 ortalarına kadar süren döneme ilişkin olarak yapılan tespit şöyle: "...bu dönemden geriye birkaç iş yerinde dar işçi grupları ve birkaç ileri, işçi önderi dışında pek bir şey kalmamıştır." (s. 131) Ne var ki, 1978 ortalarından ya da TDKP-İÖ'nün kurulduğu Ekim Konferansı'ndan sonra işçi sınıfı hareketiyle kitlesel bağlar kurma bakımından dev adımlar atılmış ve "dar işçi grupları ve birkaç ileri işçi önderi" gibi yok denecek kadar az ilişkiler, işçi sınıfı hareketiyle birleşme boyutlarına ulaşılmıştır! Yani komünist hareket işçi sınıfı hareketiyle birleşmiştir! Öyle ya, bu birleşme olmaksızın parti kurulamazdı. 1979-1978 dönemine oranla oldukça zor koşullarda yürütülen çalışma sonucu 1,5 yılda öğrenci gençliğe ve şehir küçük-burjuvazisine dayanmaktan işçi sınıfına dayanmaya geçilmesi, işçi sınıfı hareketiyle birleşmesi ayakta alkışlanacak bir başarı olurdu; ama gerçek böyle olmadığı için, alkışlar her zamanki gibi gerçeğe yönelmek zorundadır. Gerçekler inatçıdır ve er geç kendilerini kabul ettirirler. Gerek partinin kuruluşunun(!) ilan edildiği kongrede ve daha sonra (DS sayı 40) TDKP'li yoldaşlara da boyun eğdirmiştir.

Partinin kuruluş kongresi olarak ilan edilen TDKP Birinci Kongresi'nde onaylanan görüşler, kongrenin kendi kendisiyle çelişkiye düştüğünün kanıtlarıdır : "...Ekim Konferansı'nda, işçi sınıfı içindeki faaliyetin önemi ve işçi sınıfıyla kalıcı ve güçlü bağlar kurmamızın gerekliliği vurgulanmasına ve bu doğrultuda adımlar atılmasına karşın işçi sınıfıyla olan bağlarımız henüz

zayıftır. Saflarımızda proleter kökenli unsurların (oranı) % 23,3'i sanayi proleteri olmak üzere % 27,4'tür.... "(s. 87, abç)

1978 Ekim Konferansı'nda işçi sınıfıyla "kalıcı ve güçlü bağlar kurma"nın "gerekliliği, vurgulanmasına ... karşın" bu başarılammış, yani işçi sınıfıyla kalıcı ve güçlü bağlar kurulammıştır. Başka sözcüklerle söylenecek dursa komünist hareket işçi sınıfı hareketiyle birleşmeyi, hareket içinde kitlesel bir eğilim olmayı başaramamıştır. Durum böyleyse, nasıl olur da TDKP'nin, proletaryanın en üst örgüt biçimi olan, parti olduğu iddia edilebilir? TDKP Kongresi, bir yandan partinin "ancak işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin birleşmesinin damgasını bastığı bir süreçte kurulup inşa edilebileceğinin" vurgulandığını belirtiyor (THKO ve TDKP-İÖ yapmış bu vurgulamayı), diğer yandan ise, TDKP'nin işçi sınıfı hareketiyle henüz kalıcı ve güçlü bağlar kuramadığını, yani hareketle birleşmediğini kabul ettiği halde, parti olduğunu ilan ediyor. Hangi si doğru?

Partinin bilimsel sosyalizmin işçi sınıfı hareketiyle kitlesel bağlar kurduğu, yani komünist işçi hareketinin doğduğu koşullarda kurulabileceği görüşü leninist parti teorisinin temel taşlarından biridir. TDKP Kongresi bunu belirtmesine karşın, Türkiye gerçeği söz konusu olduğu sürece hem düşüncede hem pratikte bunu reddediyor. Düşüncede reddediyor; çünkü ona göre bilimsel sosyalizm işçi sınıfı hareketiyle henüz kalıcı ve güçlü bağlar kuramamış, bu ikisi birleşmemiş, ayrı yollardan yürümeyi sürdürmektedirler. Pratikte reddediyor; çünkü TDKP'yi parti olarak ilan ediyor, TDKP'nin bir paradoks sergilediği ortada. Türkiye işçi ve komünist hareketin çıkarları, daha fazla zaman yitirmeksizin paradoksun devrimci tasfiyesini gerektirir.

"Saflar" tanımlaması yalnızca TDKP üye ve üye adaylarını anlatsa bile, TDKP'nin sınıfsal bileşiminin proleter olmadığı ortada. Ancak "saflar" tanımı yalnızca üye ve üye adaylarını anlatmıyor, "çeper" olarak adlandırılan ileri sempatanları da içeriyor. Kongre'ye değin, kitle çalışmasının sırasıyla "çalışma grubu" ve "çalışma komiteleri" denilen "parti dışı, ancak partiye bağlı organlar aracılığıyla" sürdürülmüş olması bunun bir kanıtıdır. İleri sempatanların sayısının üye ve üye adayı sayısından fazla olduğu ortada. "Saflar" tanımlamasının içeriği böyle genişledikten sonra, proleter kökenli unsurların % 27,4 gibi düşük bir oranda olması, TDKP'nin işçi sınıfı hareketiyle birleşmekten, hele hele ileri işçiler arasında egemen olmaktan ne denli uzak olduğu daha iyi anlaşılır.

TDKP'nin "gerek kadrolarının sınıf bileşimi, gerekse kitle bağları açısından işçi sınıfının ... bir parçası ol"madığının kabulü, TDKP'nin parti olmadığının kabulü demektir. Kadro kavramıyla üye ve üye adayı kavramlarının aynı şeyler olmadığı göz önünde tutulursa, TDKP'nin durumu daha iyi anlaşılır. TDKP Kongresi, TDKP'nin işçi sınıfının bir parçası olduğundan değil, parçası olması gerektiğinden söz ediyor. Bu durumda yine aynı soru gündeme geliyor: Nasıl olur da TDKP parti olarak ilan edilebilir? İşçi sınıfının bir parçası olmayan bir işçi sınıfı partisiyle mi karşı karşıyayız? Yeni bir parti teorisine mi karşı karşıyayız?

TDKP Merkez Yayın Organı DS'nin 40. sayısında (Ekim 1984) belirtilenler de TDKP'nin işçi sınıfı hareketiyle birleşmeyi başaramadığını ve parti olmadığının kabulü ya da itirafı anlamına geliyor. "Faşizmin yeni taktiklerine karşı uyanık olalım" başlıklı yazıdan okuyalım: "Partimiz, işçi sınıfıyla

istenen oranda kaynaşmamıştı.... işçilerden tecrit olacak bir sendikal hareket çizgisi takip ediyordu... "(s. 3) (abç)

"Çok yazılıp çizilmesine rağmen, işçi sınıfının tarihi fonksiyonunun kavranmaması; Maksizm-Leninizm'le işçi sınıfı hareketinin kaynaşmasının işçi sınıfı devriminin vazgeçilmez baş görevi olduğunun kavranmaması, 12 eylül öncesi hareketimizin en başta gelen zaafiydi. İşçi sınıfı hareketiyle kaynaşılmaması ve Partinin sınıfsal olarak da proletarya partisine dönüşmemesi sonucu Partinin etrafında kitlesel olarak toparlananlar küçük-burjuva kökenliler oldu. Oysa, komünist partisinin kadroları esas olarak öncü işçilerden oluşmalıdır. Komünist partisi işçilerle etle tırnak gibi birleşmelidir. ..." (abç)

"İşçi sınıfıyla kaynaşmanın başarılabilmesi sonucu çevresinde toplananlar içinde başta öğrenci gençlik olmak üzere, esas olarak şehir küçük-burjuvazisinden gelenler ağırlıktaydı.... "(abç)

"Partimiz 12 eylül yenilgisiyle bir sürü dersler elde etti. Proletarya partisi olma niteliğini kazanmayı ilk ve baş görev edindi. Ve bu amaca erişmek için tüm çabamızı harcamaktayız. harcamalıyız. ..." (abç)

Burada, yazıdaki ve yukarıdaki alıntılardaki bütün yanlış görüşlerin eleştirisine girecek değilim. İki noktayı ele almakla yetineceğim. Birincisi, "partinin sınıfsal olarak da proletarya partisine dönüşme"si görüşü tam anlamıyla revizyonist niteliktedir. Devrimci özeleştirmeden kaçışın ürünüdür. TDKP'li yoldaşlara inanacak olursak, proletaryanın komünist partisi sınıfsal olarak proleter olmaksızın da kurulabilir. Parti proleter sınıfsal karakter taşımaksızın kurulacak ve sonra proleter sınıfsal karakter taşıyan bir partiye dönüşecek. Peki, şu mutlu dönüşme eylemi gerçekleşinceye kadar partinin sınıfsal karakteri ne olacak? Öğrenci gençliğe ve şehir küçük-burjuvazisine mi dayanacaktır? TDKP'li yoldaşlar, yaptıkları ağır hataların komünistlere lâıyk bir uzlaşmazlıkla özeleştirisini yapacaklarına, hatalarını örtbas etmeye çalışıyorlar, saçma sapan ve revizyonist görüşlerle özeleştirmeden kaçıyorlar.

TDKP Kongre Belgeleri'nde de açıklandığı gibi, gerek 1973 ortalarına gerekse kongrenin toplandığı 1930 Şubat'ına kadar THKO'nun ve TDKP-İÖ'nün toplumsal dayanakları öğrenci gençlik ve şehir küçük-burjuvazinin bazı tabakalarıydı. Yakın geçmişi az çok bilen bir devrimci bunu da bilir. Böylesi bir toplumsal dayanağa sahip bir proletarya partisi olamayacağını bildiği için, DS, "partinin sınıfsal olarak da proletarya partisine dönüş"mesi gibi revizyonist bir görüş öne sürüyor. Böylesi bir davranış ve bunda ısrar etmek, komünist harekete ve işçi sınıfı hareketine yalnızca ve yalnızca zarar verir ve revizyonizmi güçlendirir, ona hizmet eder.

İkinci nokta birinciyle ilişkili. DS, bu kez"sınıfsal olarak" sözlerini dışarıda bırakarak TDKP'nin 12 Eylül sonrası "proletarya partisi, olma niteliğini kazanmayı ilk ve baş görev edindi"ğini yazıyor. Yani TDKP parti değil ve parti olma niteliğini kazanmayı ilk ve baş görev olarak belirliyor ve bu görevi gerçekleştirmek için çalışıyor. Demek ki, yeni bir partileşme süreci yaşanıyor. D.S'ye göre aynı görev TDKP Kongresi için de geçerli: TDKP hem parti, hem değil. TDKP'li yoldaşlar, bir şeyin hem o şey hem o şey olmadığı diyalektik özelliği TDKP'nin durumuna yaratıcı bir biçimde uygulamaya mı çalışıyor dersiniz? İlkesel sorunlarda günü kurtarmaya çalışmak oportünizmin bir

özelliğidir. TDKP diğer yanılığlarından, yanı sıra, DS'de sırtan oportünist tutumundan vazgeçmediği sürece Türkiye proletaryasının partileşme süreci daha acılı, sancılı ve zor olacaktır.

Buraya kadar yazılanlardan kolaylıkla görülür ki, TDKP bilimsel sosyalizmle işçi sınıfı hareketinin birleşmesinin damgasını vurduğu bir süreçte kurulmadı. Proletarya partisinin kuruluşu için gerekli koşul henüz yoktu. TDKP kitle bağları bakımından aydın tabakanın bir unsuru olan öğrenci gençliğe ve şehir küçük-burjuvazisine dayanan parti öncesi komünist bir gruptu ve hâlâ da öyledir. Kendini parti olarak ilan eden aceleci komünist bir grup.

TDKP proletaryanın öncüsünü kazanmamıştı

Proletaryanın komünist partisinin kurulması için yeterli koşul, komünist hareketin ileri işçiler arasında egemen olmasıdır. Bu koşul sağlanmaksızın parti kurulamaz . Kurulamaz çünkü, parti, proletaryanın bu ileri temsilcilerinin politik örgütlenmesidir. Parti üyeleri, üye adayları ve kadrolar asıl olarak işçi sınıfının bu ileri temsilcileri arasından gelir. Parti üyeleri en sınıf bilinçli, en fedakar, en devrimci proleterlerdir. "Partileşme Sürecine Genel Bir Bakış"ta yazdığım gibi, proletaryanın komünist partisi "proletaryanın en devrimci, en fedakar, işçi sınıfı davasına en bağlı, en aktif, en yüksek politik bilince sahip üyelerinin, en iyi temsilcilerinin marksist-leninist teori ile silahlanmış olarak politik örgütlenmeleridir.... "(s. 2,3)

TDKP Kongre Belgeleri ve DS'nin anılan sayısında, Marksist Leninist partinin bu tanımı hem kabul ediliyor, hem edilmiyor. TDKP'nin yakasını bırakmayan eklettizmidir bu. Kabul ediliyor; çünkü Belgeler'den şunları okuyoruz:

"...Partinin, üstlendiği görevleri ...yerine getirebilmesi için, işçi sınıfının en bilinçli, en fedakâr, en kararlı unsurlarını kapsamaması gerekir.... "(s. 83)

"...Şimdiye kadar revizyonistlerin egemenliği altına giren tüm partiler şu ya da bu gerekçeyle sınıfın en ileri unsurlarıyla bağlarını koparmışlar, 'yığın partisi olmak' gibi sözde gerekçelerle ya da parlamenter komibinezonlara daha güçlü olarak girebilmek için en iyi halde nihai amaçları, günlük çıkarlara feda etmişlerdir. "(s. 80, abç) (Demek ki, genel olarak kitle bağları değil, işçi sınıfının en ileri unsurlarıyla bağlar önemliymiş parti olabilmek için.)

"...Proletaryanın nihai kurtuluşu için gerekli doğrultuyu saptama yeteneğine sahip olan örgüt partidir. Çünkü o, devrimci teori ile devrimin ve hareketin yasalarının bilgisiyile donanmış olup, işçi sınıfının en bilinçli, en kararlı, en fedakar eğelerini kapsar. "(s. 110, abç)

Marksist-Leninist parti tanımı kabul edilmiyor ve uygulanmıyor; çünkü, TDKP, ileri işçiler arasında egemen olmaktan ve proletaryanın en iyi temsilcilerini çatısı altında toplamaktan uzak olmasına rağmen, kendini parti olarak ilan ediyor. TDKP'nin parti olmadığı gerçeğinin anlaşılması için, tek başına bu nokta üzerinde durmak yeterlidir. TDKP, yaptığı parti tanımına ki bu Leninist parti teorisinin içerdiği tanımdır, tamamen ters düşerek, partinin kuruluşu sorununda, Leninist parti teorisini revize etti. Böyle yapmakla, partileşme sürecinde komünist hareketin özelliklerini, sorunlarını ve görevlerini anlamadığını da kanıtladı.

TDKP Kongresi, "kadroların yetiştirilmesine gereken önemi(n) yeterince ve"rilmediği görüşündedir:

"Bugüne kadar düzenli ve sistemli bir işbölümünün gerçekleşmesine, faaliyetimizin bütün temel alanlarında ve yönlerinde uzmanlaşp kadroların yetiştirilmesine gereken önemi yeterince veremedik. ... "(s. 119)

Bu sözlerin anlamı şudur ki, TDKP parti kurabilecek denli kadrolaşmış değildir. Parti kurabilecek örgütsel olgunluğu erişmiş değildir. Parti düzenli ve sistemli işbölümünün olmadığı, devrimci çalışmanın çeşitli alanlarında uzmanlaşan kadroların yeterli olmadığı bir örgüt biçimi değildir. Partileşme sürecinde komünist hareketin başlıca görevlerinden biri de parti kadrolarının yetiştirilmesidir. Verili duruma göre yeterli kadronun yokluğu partinin kurulmasının önünde engeldir. "Kitle" kavramı gibi, proletaryanın öncüsü de değişken bir kavramdır. Partinin kuruluşu için, bazı dar anlamda örgütleri oluşturacak bir miktar kadronun elde edilmesi yeterli değildir. İleri işçilerin ve devrimci aydınların en iyilerinden kadrolar oluşturmadıkça parti kurmak için yeterli örgütsel olgunluğa erişilemez. TDKP, burada da, durumu halkındaki tespitleriyle kendini parti olarak ilan etmesi arasında bir çelişki sergiliyor. Kongre'nin işçi sınıfıyla bağların henüz zayıf olduğu, proleter kökenli unsurların "saflar"da ancak % 27,4'i oluşturduğu, parti kadrolarının sınıf bileşimi bakımından da işçi sınıfının bir parçası olması gerektiği, partinin kılcal damarları olan hücrelerin yok denecek kadar az olduğu, faaliyetin bunlar aracılığıyla sürdürülmediği, hücre sisteminin örgütsel temel durumuna gelmediği görüşleriyle birlikte düşünüldüğünde, TDKP'nin parti kurabilecek örgütsel olgunluk düzeyinin pek uzaklarında gezindiği kolaylıkla anlaşılır.

DS'nin 40. sayısında yazılanlar TDKP'nin "sınıf bilincine varmış en fedakar ileri işçileri bağrında toplayamadığının itirafıdır:

"...İşçi sınıfı hareketiyle kaynaşmaması ve Partinin sınıfsal olarak da proletarya partisine dönüşmemesi sonucu Partinin etrafında kitlesel olarak toparlananlar küçük-burjuva kökenliler oldu. Oysa, komünist partisinin kadroları esas olarak öncü işçilerden oluşmalıdır. Komünist partisi işçileri etle tırnak gibi birleşmelidir. Sadece siyasi ve ideolojik olarak proletaryanın yolunu izlemek yetmez. Proletarya, parti yaşantısında da karakterini vurmaldır. Sınıf bilincine varmış en fedakar ileri işçileri bağrında toplayan ve işçilerle çevrelenen komünist partisi diğer sınıf ve tabakalar üzerinde de sınıfsal etkisini kurar. Tabii ki bu uzun süreçlerde gerçekleştirilebilir. Ama bir komünist partisi başlangıçtan itibaren yukarıda açıkladığımız düşüncelere göre örgütlenip faaliyet yürütmelidir." (abç)

TPKP Kongresi'nin çelişkilerinden biri de, partinin kitle içindeki kılcal damarları olarak değerlendirilen hücrelerin yok denecek kadar az olduğu kabul edilmesine karşın, TDKP'nin parti olduğunun ilanıdır. Komünist parti hücre temelinde örgütlenir, yani temel örgüt hücredir. Hücre fabrikalarda kurulabileceği gibi, köylerde, okullarda, burjuva devlet aygıtının kurumlarında (ordu içindeki örgütlenmenin özel önemini vurgulamak isterim), vb. de kurulur. İşçi sınıfı içinde örgütlenme bakımından tartılacak olursak, hücrelerin yok denecek kadar az olması en ileri işçilerin yok denecek kadar az kazanımış olması anlamına gelir. En iyimser yorumla en ileri

işçiler hücreler olarak örgütlenmemiş, "çalışma grupları", "çalışma komiteleri" gibi "parti dışı" örgütlerde toplanmıştır veya örgütsüz bir kitle olarak bırakılmıştır. TDKP'nin kitle bağları, üye ve üye adaylarının sınıfsal kökenleri bakımından bileşimi, onun en ileri işçilerden kadrolar, üye ve üye adayları kazanma bakımından zayıf bir durumda, parti kurabilecek noktadan uzak bir durumda olduğunu gösterir. TDKP Kongresi'ne göre komünist THKO 1975'ten 1973 ortalarına kadar, toplumsal olarak öğrenci gençliğe ve şehir küçük-burjuvazisine dayanıyordu. Bu durumun 1978 Ekim Konferansı ile 1980 Kongresi arasındaki kısa sürede köklü bir değişim geçirdiğini gösteren veriler yoktur. Veriler TDKP'nin toplumsal dayanağının halâ aynı olduğunu gösteriyor. Bu gerçek DS'nin 40. sayısındaki yazıda da kabul edilmektedir : "İşçi sınıfıyla kaynaşmanın başarılmaması sonucu çevresinde toplananlar içinde başta öğrenci gençlik olmak üzere, esas olarak şehir küçük burjuvazisinden gelenler ağırlıktaydı. ... "(öğrenci gençlik, şehir küçük-burjuvazisinin değil, aydın tabakanın bir parçasıdır. TDKP bilinen yanılığını, sürdürüyor.)

Gerçekler inatçı olduklarını bir kez daha kanıtlamış ve TPKP'li yoldaşlara boyun eğdirmiş, toplumsal dayanakları bakımından gerçek durumlarının ne olduğunu itiraf ettirmiştir. 12 Eylül askeri faşist darbesiyle birlikte devrimin ağır bir yenilgiye uğraması, TDKP'li yoldaşları şiddetli olarak sarsmıştır. Bu yenilgi ve sarsıntı olmasaydı, onların, tutarlı bir devrimci özeleştirici karakterinden yoksun olsa da, gerçek durumları konusunda itiraflarda bulunmaları, şiddetli bir ideolojik mücadele olmaksızın, uzun süre beklenemezdi. İşin itirafla kalmaması ve gereğinin yapılması için çalışmak TDKP'nin önünde dev bir görev olarak duruyor.

TDKP tutarlı bir parti kuruluşu teorisinden yoksundur

Buraya kadar yapılan eleştiriler, TDKP'nin tutarlı bir parti kuruluşu teorisinden yoksun olduğunu gösteriyor. Gerek teorisi, gerekse pratiği gösteriyor ki, TDKP proletaryanın partileşmesi olayını, partileşme sürecinin özelliklerini, sorunlarını ve komünist hareketin görevlerini kavramamıştır.

(Bugün, resmen olmasa bile gerçekte durum farklı olabilir ama eleştiri de TDKP'nin resmi görüşlerini ve pratiğini temel almak durumundayım.) Onun teorisiyle parti kurulamazdı ve kurulamadı da. O, parti öncesi komünist bir gruba parti adının verilmesiyle, partinin kuruluşu sorununu birbirine karıştırmış, geniş devrimci kitle bağlarının (işçi sınıfı hareketiyle değil) gezlerini kamaştırması, hatta körleştirmesiyle kendini parti olarak ilan etmiştir. Ne var ki, parti öncesi komünist bir politik gruba parti adının verilmesi, işçi sınıfı hareketine ve komünist harekete zarar verme dışında, pratik bakımdan hiçbir anlam taşııyordu.

Partileşme sorununa ilişkin olarak TDKP'nin bugün sahip olduğu düşünceler açık ve derli toplu değildir. O, genel olarak tutarlı, sistemli devrimci özeleştirici yerine, parça parça, yazılara serpiştirme yöntemiyle özeleştirici yapmaktadır. Parti sorununda böyle, örgütlenme çizgisi ve çalışma tarzında böyle... TDKP parti sorununa ilişkin görüşlerini açıkça ve derli toplu olarak açıklamalıdır. Bu, diğer şeylerin yanı sıra, komünistler arası ideolojik mücadelenin, komünistlerin birliğine götüren bu mücadelenin gelişmesine büyük bir katkıda bulunacaktır, TDKP, yukarıda da açıklandığı gibi, 12 Eylül öncesi ve sonraki ilk yıllarda parti düşüncesini son derece belirgin bir biçimde hafife alıyordu. DS'nin 40. sayısında, TDKP'nin parti olduğu görüşü korunmasına karşın, partinin kuruluşu sorununda "ideal parti" arayışı egemen görünüyor. Şu

sözler bunun bir kanıtıdır: "...önemli olan işçi sınıfının her alanda devrimci mücadeleye damgasını basmasıdır, Bu sağlanmadıkça iradi çabalarla, proletaryanın 'Komünist Hareketi' yaratılamaz. Bunun için bu bir zorunluluktur. "(abç)

Görüldüğü gibi, komünist işçi hareketinin oluşması sorunu, işçi sınıfının "her alanda devrimci mücadeleye damgasını basması" olarak ele alınıyor. Komünist işçi hareketinin oluşması bu damga basma işinin sonrasına erteleniyor. Süreç düşüncede tersine işletiliyor. DS'nin yazdığına tersine, önce komünist işçi hareketi oluşur ve süreç içinde sabırlı, inatçı, sistemli ve yöntemli bir çalışmayla devrimci mücadelenin her alanına damgasını basar duruma gelir. Bu iş partinin yıllarını alır.

TDKP parti düşüncesini hafife almaktan daha kuruluşunda "ideal parti" düşüncesine doğru savrulmuş, partinin kuruluşu sorununu anlamamakta yine başarısız kaldığını kanıtlamıştır. Leninist parti teorisi, kavranmadıkça TDKP'nin yalpalaması kaçınılmaz olarak sürecek ve bu Türkiye komünist hareketine ciddi zararlar verecektir.

TDKP'li komünistler, Türkiye işçi ve komünist hareketine büyük zararlar veren yanlıgılarını kabul etmeli ve devrimci bir biçimde düzeltmelidirler. Proletaryanın ve komünist hareketin yüce çıkarları bunu zorunlu kılıyor. Proletaryanın ve komünist hareketin çıkarları her şeyin üstündedir, hiçbir şey daha üstte tutulamaz. Proletaryanın çıkarlarının savunulmasının temelini oluşturduğu komünist ahlâk bunu gerektirir.

Türkiyeli diğer komünistlerin yanı sıra, TDKP'li komünistler de önlerinde duran çetin sınavlardan onurlu olarak çıkabilecekler mi? Bu sorunun bulacağı yanıt Türkiye komünist hareketi bakımından acil bir önem taşıyor. Türk ve Kürt uluslarından ve ulusal azınlıklardan sınıf bilinçli işçilerin gözleri genel olarak komünist hareketin, özel olarak TDKP'nin üzerinde olacaktır...

Ağustos 1985